

Om de af Svenska sällskapet för antropologi och geografi föranstaltade antropologiska undersökningarna i Sverige / af Gustaf Retzius.

Contributors

Retzius, Gustaf, 1842-1919.
Royal College of Surgeons of England

Publication/Creation

[Stockholm] : [Svenska sällskapet för antropologi och geografi], 1899.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/f3s8f3uu>

Provider

Royal College of Surgeons

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Om de af Svenska sällskapet för antropologi och
geografi föranstaltade antropologiska under-
sökningarna i Sverige.

Af Gustaf Retzius.

(Meddelande i Sällskapet den 15 dec. 1899.)

Om den pågående bearbetningen af det antropologiska under-
sökningsmaterial, som på Sällskapets föranstaltande, under insee-
ndet af mig och professor W. HULTKRANTZ åren 1897 och 1898 insamlats
i Sverige, anhåller jag att få lämna Sällskapet följande meddelande.

Undersökningen, som hvartdera året till största delen måste unge-
samtidigt utföras å den 21-åriga beväringen vid landets många
öfverallt uträdda exercisplatser, fördelades bägge åren på ett tiotal undersökare.
Kostnaderna bestriddes hufvudsakligen medelst det anslag af 3 000
mark som jag i okt. 1896 för detta ändamål öfverlämnade till Säll-
skapet, och hvilka medel förvaltas af Sällskapets skattmästare.

Undersökningarna omfattade, förutom uppgifter å de ifrågava-
rande individernas (och deras föräldrars) födelseort, deras höjdmått i
stående och sittande ställning, deras famnbredd, hufvudets längd- och
breddmått äfvensom uppgifter å ansiktets form¹ samt ögonens och
hårets färg.

De tabeller, som innehålla dessa uppgifter, omfatta icke mindre
än 15 000 individer. Det är alltså ett högst ansevärt material som
nu ligger, och dess bearbetning kräfver ett betydande arbete samt,
vid det, såsom sig bör, skall utföras omsorgsfullt, en icke ringa tid.
Bearbetningen af det likartade material, som i andra länder insam-
lats, har ock erfordrat lång tid.

Då det är af intresse att erfara, huru de ifrågavarande antropo-
logiska karaktererna äro för handen i de skilda landsdelarne, har det,

¹ Vid de af mig utförda undersökningarna (Vestmanlands regem. och Dal-
arnas län) har jag i tabellerna upptagit äfven ansiktets höjd och breddmått.
Ymer, 1899.

innan den egentliga bearbetningen af tabellerna äger rum, varit nödvändigt att från dem afsända uppgifterna om de främmande, från andra landsdelar härrörande individer, hvilka ingått i de olika regementenas beväringssmanskap. Detta arbete har befunnits vara mycket mödosamt och tidskräfvande; till dess utförande erfordras därutinnan invanda och samvetsgranna personer.

Vid sin sammankomst d. 15 mars d. å. beslöt Sällskapetets styrelse att använda återstoden af de för de antropologiska undersökningarna donerade medlen till materialets bearbetning samt att åt mig uppdraga att anordna densamma. Kort därefter öfverlämnade jag åt tvenne i statistiskt arbete erfarna personer, hvilka förut uträknat hufvudindices å det år 1897 uppmätta manskapet, att utföra samma arbete för 1898 års manskap äfvensom att genomföra den ofvannämnda besvärliga utmönstringen af de å tabellerna upptagna främmande elementen samt dessas införande å de tabeller, hvilka omfatta deras födelsebygd. Då emellertid de personer, som åtagit sig det ifrågavarande arbetet, icke kunna utföra det annat än å fritiderna från sin ordinarie tjänst, har arbetet nödvändigtvis tagit en ganska lång tid. Uträkningen af indices och omplaceringen af de främmande elementen, som fortgått under detta års vår, sommar och höst, har dock nu fortskridit så långt, att det förra arbetet afslutats och det senare föreligger färdigt för 1898 års material. Ännu återstår emellertid omplaceringen med hänsyn till 1897 års material. Detta arbete skall taga sin början med det nya årets ingång, och det är hopp om att det skall kunna afslutas under vinterns och vårens lopp.

Förrän detta arbete är genomfördt, kan icke den egentliga, *sammansfattande vetenskapliga bearbetningen* äga rum.

Med afseende på *offentliggörandet* af undersökningsresultaten visade sig det eventuella förslag, som af mig vid Sällskapetets styrelsesammanträde d. 12 dec. 1898 framställdes, att trycka de insamlade primäruppgifterna, möta alltför stora svårigheter, då de infortrade kostnadsförslagen uppgingo till höga belopp (lägst 8 000 kr.); på grund häraf beslöt styrelsen, att primäruppgifterna icke skulle tryckas. Det återstår således, att efter bearbetningens utförande söka till offentligheten befordra resultaten däraf. Men innan detta omfattande och säkerligen långvariga arbete är utfördt, är det för tidigt att här väcka något bestämdt förslag om resultatens offentliggörande.

Då det emellertid kan intressera Sällskapet att erfara några af de data, som framgå af den delvis påbörjade bearbetningen af tabelluppgifterna, skall jag här meddela några af de beräkningar som jag

under senaste tiden utfört, sedan 1898 års färdiga material blifvit till mig återlämnadt.

Ett af de viktigaste spörsmål, som genom dessa undersökningar vänta på sitt besvarande, gäller utbredningen och frekvensen af dolikocefalien och brakycefalien i vårt land. Allt sedan ANDERS RETZIUS' afhandling af 1842 »om formen af nordboernas cranier», hvori läran om dolikocefalien och brakycefalien framlades, har man känt, att svenskarne väsentligen tillhöra en dolikocefal ras med en medelindex af omkr. 77.3. Att dock äfven brakycefala element förekomma i Sverige är sedan gammalt känt. Men den procentiska sammansättningen af de olika indexgrupperna och dess förhållande i de olika landsdelarne har endast genom en omfattande statistisk undersökning kunnat utrönas. Denna undersökning, som länge varit tillämnad, har nu på Sällskapetets föranstaltande ägt rum. Jag har ur det föreliggande materialet från år 1898 uträknat den procentiska sammansättningen af dolikocefaler och brakycefaler för våra skilda landskap och meddelar här resultaten för *Dalarne*, *Västmanland*, *Bohuslän*, *Gotland* och *Småland*, omfattande tillsammans 5 883 individer.

Det har visat sig, att den procentiska sammansättningen är olika i olika landsdelar. Dolikocefalien har bland dessa landskap befunnits hafva den största frekvensen i *Dalarne*, i det att där endast 5.35 % brakycefaler och 94.65 % dolikocefaler anträffats bland 1 085 uppmätta individer. I *Västmanland* befunnos de motsvarande procenten utgöra 7.59 % brakycefaler och 92.41 % dolikocefaler; i *Bohuslän* åter 10.63 % och 89.37 %; på *Gotland* 11.2 % och 88.8 % samt i *Småland*, bland 2,854 individer, 18.08 % brakycefaler och 81.92 % dolikocefaler.

Dessa siffror utvisa en märkbar ökning i brakycefaliens frekvens i sydligare delar af vårt land och en motsvarande minskning norrut, på samma gång som de till full evidens bekräfta läran om det svenska folkets vida öfvervägande dolikocefali.¹

Med den redan sedan lång tid tillbaka skedda inblandning af finska element i *Dalarne* och af vallonska i *Västmanland* och dess grannlandskap *Uppland* kunde man hafva väntat att finna en större procent af brakycefal befolkning än som utvisats af de anförda siffrorna (5.35 % och 7.59 %), hvilka ju kunna betraktas som synnerligen låga.

¹ Ofvanom *Dalarna* ökas åter brakycefaliens frekvens, i stigande grad mot nordn.

Af dessa anförda data synes man kunna hafva god förhoppning, att, när hela det föreliggande materialet blifver färdigt till en sammanfattande bearbetning, åtskilliga för vår svenska antropologi viktiga resultat därur skola komma att framgå, och att i alla händelser en utredning af de förnämsta hithörande spörsmålen skall blifva en följd, så att det land, där denna forskning i sin nu häfdvunna gestalt sett dagen, åter må intaga sin plats bland de noggrannast undersökta.

Innan jag avslutar denna kortfattade redogörelse, är det min plikt att inför Sällskapet nämna de män, som bidragit vid utförandet af undersökningarna, äfvensom för omfattningen af det arbete, som de därå nedlagt. Jag anser mig bäst göra detta genom att anförta antalet af de individer, som af hvar och en af dem undersökts.

Främst i raden står professor CARL M. FÜRST med undersökning af icke mindre än 6 330 individer.

Därnäst kommer kand. G. ADDE med 5 479 individer, kand. O. GRÖNÉ med 4 787 individer, docenten T. BROMAN med 3 941, kand. GÖSTA FORSELL med 3 406, kand. EINAR KEY med 3 319, kand. GUNNAR NYSTRÖM med 3 210, kand. BERGENDAL med 3 030, kand. WICKMAN med 2 663, prof. ALBERT LINDSTRÖM med 2 091, prof. W. HULTKRANTZ med 1 978, prof. G. NÖRDLUND med 899, doktor HEDERSTRÖM med 763 och kand. HÜBINETTE med 414 individer, hvarjämte jag själf undersökt 2,853 individer, eller tillsammans 45 163 individer.

Utom de ofvannämnde undersökarne hafva flera andra dels biträdt dem under arbetet, dels ock själfva utfört undersökning af smärre kontingenter. Bland de senare kan jag här särskildt anförta hrr dokt. BERONIUS, TORNBERG och LINDSKOG. Då uti ett fall vid undersökningen af en kontingent tvenne af de ofvannämnde personerna gemensamt deltagit i arbetet, har i de anförda siffrorna antalet af de undersökta individerna på dem fördelats med hälften för hvardera.